

MESELLER Üzerine Bir İnceleme

- Kral Süleyman'ın özdeyişlerinin mesajı -

– Kalam Çalışması / Vaaz

34-) Meseller'de İnsanlık ailesi ile ilişkilere (arkadaşlık) bakış:

a-) Davut ve Yonatan: Davut ve Yonatan yakın iki arkadaştı. Onların arkadaşlığının diğerlerinden bir diğer farkı ise aralarında bir dostluk antlaşması yapmış olmalarıydı. Böylece sürekli birbirlerine destek olacak, sürekli birbirlerine yardım edecek ve sürekli birbirleriyle dayanışma içinde olacaklardı (I.Samuel 18:1-4). Böylece Davut öldürülme korkusu ile çöle kaçtığı zaman Yonatan geldi ve onu teselli etti (I.Samuel 23:15-18). Yonatan Davut'un çağrısını tanıdı ve onu teşvik etti. Yonatan böylece Davut'un hayatını korudu (I.Samuel 19:1-4) ve sıkıntılı zamanlarda onu ziyaret etti (I.Samuel 20:41-42). Bunu kralın (babasının) buyruğuna karşı gelmek pahasına yaptı. Davut bu arkadaşlık sebebi ile yakın arkadaşlığın değerini çok iyi anlamıştı (II.Samuel 1:17-27).

b-) Pavlus ve arkadaşları: Benzer şekilde Pavlus için Müjde hizmetindeki kimseler önemliydi. Yakın arkadaş onun için ruhunu rahatlatan bir kardeş gibiydi:

II.Korintliler 2: ¹³Kardeşim Titos'u bulamayınca, ruhum tedirgin oldu...

II.Timoteyus 1: ¹⁶Rab Onisiforos'un ev halkına acısın. Çünkü o defalarca canımı tazeledi. Tutukluluğumdan hiç utanç duymadı.

Filipililer 2: ²⁵Gereksinimimi karşılamak için görevlendirip gönderdiğiniz kardeşim, iş ortağım ve ruhsal savaş paydaşım Epafroditos'u yine size göndermeyi gerekli gördüm.

Davut ve Yonatan örneğinde olduğu gibi Müjde gerçeğinde samimi bir arkadaşlığın örneklerini Yeni Ahit içinde de görmekteyiz:

Romalılar 16: ³Mesih İsa bağlılığında iş ortaklarım Priska ile Akila'ya selamlarımı bildirin. ⁴Onlar benim için kendilerini ölüm tehlikesine attı. Yalnız ben değil, uluslardan oluşan tüm kilise toplulukları da onlara teşekkür borçludur.

Böylece arkadaşlık konusuna bakarken Mesih'i bir temel olarak alıyoruz:

Yuhanna 15: ¹³Kimsede insanın dostları yararına canını vermesinden daha üstün sevgi yoktur.

¹⁴Eğer size buyurduklarımı yaparsanız dostlarımsınız.

¹⁵Bundan böyle size uşak demeyeceğim. Çünkü uşak efendisinin ne yaptığını bilmez. Size dostlarım diyorum. Çünkü Babam'dan işittiğim her şeyi size bildirdim.

Ve yine Mesih'in yetmişleri ikişer ikişer göndermesinden sadece misyon konusunda değil, arkadaşlık konusunda da öğrenmeliyiz (Luka 10:1). Yetmişlerin bir takım ruhu

içinde hizmet etmeleri gerekiyordu. Bunu iyi yapmaları için iyi arkadaş olmaları önemliydi.

c-) Meseller'de İnsanlık ailesi ile ilişkilere (arkadaşlık) bakış: Böylece Meseller, arkadaşlığa kardeşten öte bir ilişki olarak bakarken, zor bulunan ve pahalı olan “*esans ve buhur*” simgelerini kullanıyor:

27:9 Yağ ve koku yüreğe hoşnutluk verir,
Bir adamın öğüdü arkadaşına öyle tatlıdır.
27:10 Kendi dostunu ya da babanın dostunu bırakma
Ve senin felaketinin gününde kardeşinin evine gitme;
Yakın bir komşu uzaktaki bir kardeşten daha iyidir.

Öyleyse bu denli yakın ve eşi bulunmaz arkadaşlar edinmiş olmak, aynı zamanda birbirlerine öğüt verebilir durumda olmaktır. Bir arkadaşın iyiliği için öğüt vermek de “*Tanrı korkusu içinde öğüt vermek*” yani samimi iman ile mümkündür. Böyle bir arkadaşlık aslında dünyada çok gerekli ama bir o kadar da değerli ve aynı zamanda kolay bulunamayan bir şey olduğu için Meseller'de bu arkadaşlık ve komşuluk yağ ve kokuya (*esans ve buhur*) benzetiliyor.

Sizin “*esans ve buhur*” simgelerini çağrıştıran kaç arkadaşınız ya da komşunuz var? Yoksa öğüt almaya hiç ihtiyacınız olmadı mı? Kaç kişi için siz *esans ve buhur* durumundasınız? İnsanların kolay yaklaştığı, kolay ulaşılabilir, yardımsever biri misiniz?

Diğer yandan tecrübelerle sabittir ki, kolayca yakınlarımızı kırabilir ve bazen de onları kaybedebiliriz. Ama bir ilişkinin güvenilir ve sağlam olması için uzun zaman geçer; ve bu zordur.

Doğru arkadaşlıkta övgü ve iltifat temel bir yer tutmaz. Doğru arkadaşlıkta taraflar birbirleri aracılığı ile kendilerini tanırlar. Böylece doğru arkadaşlıkta taraflar birbirlerinden kendi eksikliklerini görür; ve daha önce düşünmedikleri bir şekilde taraflar kendilerini tanırlar ve bu şekilde kendilerini geliştirirler. Doğru arkadaşlıkta taraflar hakaret, küçümseme, ihmal ve alay olmaksızın dayanışma içindedir.

Bazen eksikliklerimizi görmek pek hoşumuza gitmeyebilir. Ancak alçakgönüllü olarak arkadaşlığı korursak, böyle bir arkadaşlık ilişkisi bir danışmanlık almak gibidir. Kendimiz adına iyi bir hasat alabilmemiz için bu gereklidir. Bu şekilde kendimizi geliştirebilir ve kendimizi yenileyebiliriz.

Diğer yandan doğru arkadaşlıkta taraflar birbirlerini bir hedefe yönlendirir. Doğru yola gitmek, doğru yolda birlikte yürümek için bu gereklidir. Ve tabii ortak hedef Mesih benzerliğinde ilerlemektir. Çünkü doğru arkadaşlık için de örneğimiz Mesih'tir.

Efesliler 4: ¹⁴Bundan böyle, insanların ustalıklarla düzenlediği aldatılara kanan, her öğretinin rüzgârının etkisiyle çalkalanıp sürüklenen çocuklar olmayalım.

¹⁵Tersine, sevgide gerçeği sürdürerek, baş olan Mesih'e doğru her yönden gelişelim.

Burada ayetin ne dediğine bakın: “*birlikte Mesih'e odaklandıkça ruhsal olgunlukta birlikte ilerleyeceğiz*” demektir. Burada bu ilerleme ve gelişim sürecinin bir birliktelik ve paydaşlık ile birlikte yürüdüğüne dikkat ediniz.

Böylece gerçek arkadaşlıkta birbirini düzeltmek vardır. Gerçek arkadaşlıkta taraflar birbirlerini yanlış yoldan alıkoymak için çalışır. Ve böyle bir arkadaşlık sayesinde doğru yolu korkumak; ve doğru yolda birlikte devam etmek mümkündür.¹

27:6 Bir dostun yaralaması sadıktır
Fakat bir düşmanın öpücükleri bolcadır.

Doğru arkadaşlıkta kişiler birbirlerinin kurtarıcısı olarak birbirlerini kollayıp gözetirler. Çünkü Mesih bize dost oldu ve bizi kurtardı (Yuhanna 15:13-15). Böylece biz de arkadaşlarımızın hatalarına yargılayıcı veya suçlayıcı olarak değil, arkadaşlarımıza hatalarına rağmen, sevgi ile bir yenilenme vermek için bakmalıyız. Bu yüzden ayet “*Bir dostun yaralaması sadıktır*” demektir. Bu ayetteki kıyaslamayı görüyor musunuz? Yaralanma kaçınmak istediğimiz bir durumdur; öpücük yani şefkat, ilgi, iltifat ise sevdiğimiz bir durumdur. Ancak ayet dünyasal standardın dışına çıkmamızı, sevilmeyen yaralanmayı tercih etmemizi söylemektedir. Neden? Çünkü kendimizi yenileyip geliştireceksek, kendimiz adına iyi bir hasat biçmek istiyorsak bu gereklidir:

Mezmunur 141:5 Doğru insan bana vursa, iyilik sayılır,
Azarlasa, başa sürülen yağ gibidir,
Başım reddetmez onu.

Öyleyse gerçek arkadaşlık bize günahlarımızı ve hatalarımızı da gösterir. Çünkü Mesih bize günahlarımızı gösterdi, günahımızın kötülüğünü saklamadı ve bunu açıkça gösterdi; ancak Mesih yine de bizi o çamurda bırakmadı; bizi sevdiği için bir şey yaptı: kurtardı; elimizden tutup bizi kaldırdı.

Böylece doğru arkadaşlık günahları saklamaz, suçları örtmeye çalışmaz; bu yüzden de doğru bir arkadaşlık iltifata gerek duymaz. Bazen böyle bir ilişki bizi yaralar; ancak gerçek arkadaşlık zor şeylerle yüzleşmemizi sağlar ve bu süreçte acı çektiğimiz de olur. Bu yüzden Meseller bize “*Bilge adamı azarla ve sevecektir seni*” demiştir (9:8). Bu yüzden Kelami arkadaşlıkta bir taraf diğerinden hataları, eksiklikleri, suçları için kaçmaz ya da saklanmaya çalışmaz. Çünkü kişiler kendileri ancak bir dostun yardımı değiştirip geliştirebilirler; kişiler hata ve zayıflıklarının üstesinden ancak bir dostun yardımı ile gelebilirler:

17:17 Bir dost her zaman sever
Ve bir kardeş zor zamanlar için doğmuştur.

Mesih'in ne yaptığını hatırlayın: Petrus'a "*Beni inkâr edeceksin*" demişti (Luka 22:34). Ama bütün bunlardan önce Mesih bu arkadaşını kendi düşüşüne bırakmayı "*imanın sarsılmasın diye senin için dua ettim*" de demiştir (Luka 22:31-32). Mesih çarmıha gerilip dirildikten sonra yine yetiştirdiği bu küçük sürüyü bırakmamış ve inkarına rağmen Petrus'a "*kuzularımı otlat, koyunlarımı güüt*" diyerek bir yetki ve sorumluluk vermiştir (Yuhanna 21:14-17). Yani Mesih ele verilmesi ile başlayan baskı ve korku döneminden itibaren dağılmış olan öğrencilerini (arkadaşlarını), bu dağınlığın teslim almasına müsaade etmemiştir. Çünkü *bir kardeş zor zamanlar için doğmuştur* (17:17).

Unutmayalım ki, sadece bir düşman bizim yanlışlarımızı düzeltmez; düzeltmeyi istemez. Dünya bizlerin yanlışlarını daha da güçlendirmeye çalışır. Yani düşmanımız olan dünya, şeytan ve benlik bize doğruyu kötü, kötüyü iyi gibi göstererek bizi lanetlemeye çalışır (24:24). Ancak Kelami arkadaşlar günahı, laneti ve kötülüğü göstererek bizleri bereketler (24:25).

Böylece doğru arkadaşlık bizi yanlış yola gitmemek için ya da bizi yanlıştan alıkoymak için çalışır; diğer yandan da bir yanlışın hayatımıza girmesi durumunda bizi teselli eder; bizden kaçmaz ya da bizi terk etmez; kurtuluşumuz için çalışır ve bu aşamada yükümüzü taşımamıza yardım eder:

Galatyalılar 6: ²Birbirinizin yükünü taşıyın, böylelikle Mesih'in yasasını uygulayın.

Diğer yandan gerçek arkadaşlık birbirine Müjde'yi hatırlatır. Gerçek arkadaşlık Müjde temeli üzerinde devam eder. Böylece Mesih'in kurtuluşunun bize verdiği güven ile her zaman bütün insanlara teselli verebiliriz; insanlığın da ihtiyacı olan gerçek dostluğu bulabilmesi için, bu dünya Kelami arkadaşlığı ve Kelami paydaşlığı bizde *-kilisede-gördükçe*, bizler bu şekilde Mesih'in dostluğunu böylece uluslara tattırabiliriz.

Yakup 5: ¹⁶Bu nedenle, birbirinize günahlarınızı açıkça söyleyin ve birbiriniz için dua edin ki iyi olasınız. Doğru kişinin dileği çok güçlü etkiyle iş görür.

Doğru arkadaşlık sadece "*birlikte hoşça vakit geçirdiğiniz kimseler*" tanımı ile sınırlı değildir –olamaz da. Doğru arkadaşlık "*herkesten sakladığınızı güven ile paylaşabildiğiniz kimse[ler]*" ile tanımlanabilir. Ayetin ne dediğine dikkat edin: bir taraf günahını, hatalarını, zayıf yanlarını diğerine itiraf ediyor ve diğeri de bu konu için dua ve danışmanlık veriyor. Görüldüğü üzere doğru arkadaşlıkta kimse arkadaşını yolda bırakmıyor, onun zayıflığını yenmesi için destek oluyor.

Bu yüzden karşılıklı güvenin yerleşmiş olduğu bir toplulukta, itirafta bulunabildiğiniz kimseler sizin için arkadaş, komşu, kardeş, akraba oluyorlar. Ve siz de başkaları için böyle güvenilir biri olmak için gayretli ve sabırlı olmanız gerekmektedir.

Bu durumda iki soru ile karşı karşıyayız: kaç kişi sizi güvenilir biri olarak tanıyor ve itiraf için size güveniyor? Ve siz kendi gerçeklerinizle yüzleşmek konusunda cesur

musunuz? Eđer öyleyseniz sizin de itiraflarınızı yapabileceğiniz, öğüt dinleyip kendinizi düzeltip yenileyebileceğiniz kaç kimse[ler] vardır.

Böylece Mesih'in her zaman bizimle birlikte olma vaadini hatırladığımızda (Matta 28:20), *bir dostun her durumda bizi sevmesi* daha da anlaşılır oluyor. “*Her zaman seven bir dost*” düşüncesi (17:17) ile Tanrı'dan bize verilen birliktelik güvencesi (İbraniler 13:5); bizlere de başkaları için “*her zaman dost*” karakterinde [*Mesih karakterinde*] yaklaşmayı teşvik etmektedir. Bu da arkadaşlığımızın karşı taraf için “*kardeşten daha yakın*” olmasının gerekliliğini göstermektedir (18:24 ... seven biri (dost) vardır; bir kardeşten yakındır).

Böylece RAB korkusu [gerçek dindarlık] ile dünyaya verilebilecek değerli bir tanıklık doğuyor. Biz RAB'bi seven taraf isek; biz pak imanlı isek; önce biz gerçek arkadaş olmalıyız. Öyleyse bir kimseye iyiliğimiz, desteğimiz, öğüdümüz, duamız ve yardımımız söz konusu olduğunda karşı tarafın bunu hak edip etmediğini ya da buna layık olup olmadığını düşünmemiz gerekmiyor. Çünkü Mesih kendi arkadaşlığını bize lütufkâr bir şekilde verdiği için bizim de insanlık ailesine lütuf temelinde yaklaşmamız gerekiyor.

Mesih layık olmadığımız halde –*Petrus örneğinde olduğu gibi*- bizi terk etmedi; elimizden tutup düşmüşlükten bizi kaldırdı ise, bizim de herkes için öyle olmamız gereklidir. RAB'be iman eden taraf biz olduğumuz için –*lütuf edilmiş olduğumuz için*- ayırım gözetmeksizin lütufkâr olmamız gereklidir.

Levililer 19:18 Öç almayacaksın. **Halkından birine kin beslemeyeceksin. Komşunu kendin gibi seveceksin. RAB benim.**

Bu ayette iki halk ya da iki topluluk var: “*halkından biri*” ifadesi açıkça İsrail halkından biri, dolayısı ile bugün için Hristiyan olan tarafı hatırlatmaktadır. Böylece ayet bir Hristiyan'a “*bir Hristiyan için kin duyma*” telkininde bulunmaktadır. Bu ayette bir de “*komşu*” yani İsrail'in dışında olan taraf var. Ayet “*komşuna da kendin gibi –bir İsraili'nin sana davranmasını istediğin gibi davran; kardeşinin sana nasıl davranmasını istiyorsan yabancı birine öyle davran*” diyor. Bu ayetteki “*RAB benim*” ifadesi aynı zamanda RAB'bi tanıyan, iman ettiğini söyleyen tarafın sorumluluğuna işaret etmektedir. Bu durumda 24:23 ayeti insanlık ailesine bakışımızda bir başka temel olmaktadır:

24:23 ... Yargılarken taraf tutmak iyi değildir.

Böylece Meseller Kitabı içinde insan ilişkilerine bakarken “*RAB korkusu*” yani RAB'bin kim olduğunu bilen, samimi iman sahibi olan kişi Tanrı halkına ve dünyaya bir tanıklığa davet edilmiş olmaktadır. Bu yüzden de “*kardeş, arkadaş, komşu, akraba*” gibi tarafları RAB bağlılığında birbiri ile eş anlamlı ifadeler olarak düşünmeliyiz.

ⁱ Selvaggio, s.113-123